

חוזר לקוחות:

העסקת בני נוער

כל מה שצריך לדעת לקראת חופשת הקיץ

5 ביוני, 2025

לקוחות יקרים,

עם בוא הקיץ, מתגברת ההעסקה של בני נוער במגזרים שונים במשק. לצד ההזדמנות לשלב עובדים צעירים בתקופה זו, חשוב לזכור כי מדובר באוכלוסיית עובדים שלה הסדר משפטי ייחודי, המחייב היערכות מיוחדת מצד המעסיקים.

חוק עבודת הנוער, תשי"ג-1953 (להלן: "**החוק**"), מתווה מסגרת ברורה ומחייבת, הכוללת מגבלות ביחס לגיל ההעסקה, היקף שעות העבודה, סוגי תפקידים מותרים, תנאי שכר, כללי בטיחות, העסקה בשעות הלילה, וכן חובה לדאוג להסעה בתום משמרת מאוחרת.

המעסיק נושא באחריות מלאה להוכחת עמידה בכל הוראות הדין הרלוונטיות. אי קיום ההוראות עלול להוביל להליכים מנהליים או פליליים, להטלת קנסות, ואף לחשיפה לתביעות מצד העובדים עצמם.

לקראת חופשת הקיץ, ריכזנו את עיקרי ההוראות שחשוב להכיר כדי לאפשר שילוב נכון של בני נוער במקום העבודה.

❖ גיל העסקה מינימלי

העסקת בני נוער **מותרת מגיל 14 ומעלה, ורק במהלך חופשות לימודים רשמיות**. עם זאת, בני נוער הלומדים במסגרת של הכשרה מקצועית מודרכת רשאים להשתלב בעבודה כבר מגיל 15.

בתקופת חופשה רשמית, מותרת העסקה בשעות הלילה של בני 16 עד 18 – עד השעה 01:00 לכל היותר, למעט במקרים שבהם מתקיימים לימודים ביום שלמחרת, כגון ערב סיום חופשת הקיץ. (נזכיר, כי במהלך שנת הלימודים ניתן להעביר בני נוער מגיל 16 ואילך עד לשעה 22:00 בלבד, בכפוף להוראות החוק).

❖ מסמכים הכרחיים לצורך העסקת בני נוער

טרם תחילת עבודתם של בני נוער, חובה להציג בפני המעסיק **אישור רפואי** עדכני, המתיר את העסקתם, וכן צילום של **תעודת הזהות** של הנער/ה או של אחד מהוריהם.

בנוסף, על המעסיק למסור לבני הנוער **הודעה בכתב על תנאי ההעסקה**, הכוללת את מלוא פרטי השכר, היקף המשרה, שעות העבודה והתפקיד, וזאת בתוך **7 ימים** ממועד תחילת ההעסקה בהתאם לחוק הודעה לעובד ולמועמד לעבודה (תנאי עבודה והליכי מיון לקבלה לעבודה), תשס"ב-2002.

❖ שכר מינימום והחזר הוצאות

שכר המינימום לבני נוער מחושב כאחוז משכר המינימום למבוגרים, בהתאם לגיל העובד. כזכור, החל מיום 1.4.2025 עודכן שכר המינימום במשק (כיום עומד על 34.32 ₪ (ברוטו)) לשעה, ובהתאם לכך עודכנו גם שיעורי השכר השעתי לבני נוער כדלקמן:

עד גיל 16 – 25.28 ₪ (ברוטו) לשעה;

בגילאי 16-17 – 27.09 ₪ (ברוטו) לשעה;

בגילאי 17-18 – 29.97 ₪ (ברוטו) לשעה;

מעל גיל 18 – 34.32 ₪ (ברוטו) לשעה;

תשלום שכר הנמוך מהמינימום הקבוע בדין, או אי תשלום השכר במועדו, מהווים עבירה פלילית. בנוסף לשכר, על המעסיק לשלם **החזר הוצאות נסיעה בגין כל יום עבודה**, בהתאם לתעריף התחבורה הציבורית – עד לתקרה של 22.60 ש"ח ליום, או בהתאם לעלות כרטיס "חופשי חודשי" (הנמוך מבניהם).

❖ עבודות אסורות והגבלות בהעסקת בני נוער

החוק אוסר על העסקת בני נוער בעבודות המוגדרות **כעבודות מסוכנות**, ובכללן כל עבודת בניה ו/או באתר בניה, נשיאת משאות כבדים (למעלה מ-12.5 ק"ג לנער ו-8 ק"ג לנערה), עבודה עם מכונות חיתוך או גזירה, ניקוי מכונות בזמן פעולתן, עבודה עם חומרים דליקים או מסוכנים וכן עבודה בתנאי חום או קור קיצוניים. האחריות לוודא כי בני נוער אינם מועסקים בעבודות אסורות אלה מוטלת במלואה על המעסיק, ולא ניתנת להעברה.

❖ שכר על התלמדות, הכשרות וטיפים

כל פעילות מקדימה לעבודה, לרבות הכשרה, תקופת התלמדות, ישיבות צוות או מפגשי הכנה: מהווה זמן עבודה שתשלום שכר מלא בצידו.

בענף המסעדנות, **טיפים נחשבים חלק בלתי נפרד משכר העבודה**, הן לצורך עמידה בדרישת שכר מינימום והן לצורך חישוב זכויות סוציאליות שונות, לרבות דמי חופשה, ימי מחלה ופיצויי פיטורים. ככל שסך הטיפים נמוך משכר המינימום הקבוע בחוק, על המעסיק להשלים את ההפרש. חשוב להדגיש כי כלל הסכומים ששולמו לעובד, לרבות טיפים, חייבים להופיע בתלוש השכר החודשי.

❖ מועדי שכר וניכויים

כשם שנדרש לגבי כל עובד, גם בני נוער זכאים לתשלום שכר **עד ליום הראשון** בחודש שלאחר החודש בו בוצעה העבודה, ובכל מקרה **לא יאוחר מהתשיעי** בו. איחור בתשלום מעבר לכך עלול להיחשב כהלנת שכר.

בני נוער **פטורים מתשלום דמי ביטוח לאומי ודמי בריאות** – התשלום חל במלואו על המעסיק. ניכוי מס הכנסה יבוצע רק אם קיימת חבות מס בפועל, דבר נדיר בעבודות נוער ותלוי בגובה ההכנסה. כמו כן, **אין חובה להפריש עבור בני נוער לפנסיית חובה** (תגמולים ופיצויים), שכן החובה חלה רק מגיל 20 לנשים ו-21 לגברים.

❖ איסור העסקה ביום המנוחה השבועי ובשעות נוספות

העסקת בני נוער ביום המנוחה השבועי אסורה על פי חוק. ליהודים יום המנוחה השבועי הוא שבת, בני דת אחרת יכולים לבחור כיום המנוחה הקבוע שלהם את שישי, שבת או ראשון.

על אף האמור, ככל ובני נוער הועסקו מעבר לשעות המותרות ו/או ביום המנוחה השבועי על המעסיק לשלם עבור השעות, למרות שההעסקה נעשתה בניגוד לחוק. לדוגמא – העסקה ביום המנוחה השבועי מזכה בתוספת של 50% בגין כל שעת עבודה באותו יום.

בנוסף, חל איסור להעסיק בני נוער יותר מ-40 שעות בשבוע. וביום לפני חג/מנוחה שבועית לא ניתן להעסיק יותר מ-7 שעות עבודה ביום.

בכל מקרה, **החוק אוסר על העסקת בני נוער בשעות נוספות.** עם זאת, אם בפועל בוצעה עבודה מעבר להיקף השעות המותר, על אף האיסור, חלה חובה לשלם גמול שעות נוספות (תוספת של 25% בעבור השעתיים הראשונות, ו-50% עבור כל שעה נוספת לאחר מכן). החישוב מתבצע לפי ההיקף היומי של שעות העבודה בפועל.

איסור העסקה בלילה – מגבלות בני נוער

בכל הנוגע לעבודה בשעות הלילה, חל איסור להעסיק בני נוער שטרם מלאו להם 16 בין השעות 20:00 ל-08:00 למחרת (ורק בזמן חופשות מהלימודים).

בני נוער בגילאי 16-18 רשאים לעבוד בשעות הלילה, אך ורק במהלך חופשות לימודים רשמיות, ועד לשעה 01:00 לכל היותר – ובתנאי שלא מתקיים יום לימודים ביום שלמחרת (כגון ערב סיום החופשה).

ככל שהעבודה נמשכת **מעבר לשעה 23:00**, חלה על המעסיק חובה לדאוג להסעה מטעמו לבני הנוער, כלומר לא באמצעות תחבורה ציבורית, וזאת בתוך 30 דקות מסיום המשמרת.

סיום העסקה, פיצויים ושימוע

בני נוער זכאים **להליך שימוע** כדין, ככל עובד אחר, בטרם קבלת החלטה על סיום העסקתם. יחד עם זאת, הזכאות לפיצויי **פיטורים ולדמי הבראה** מותנית בהשלמת **שנת עבודה** רצופה אצל אותו מעסיק. לפיכך, ככלל סיום העסקתם של בני נוער המועסקים באופן זמני, רק במהלך חופשת הקיץ, אינו בהכרח מקנה זכאות לזכויות אלה.

עדכון זה מוגש כשירות כללי ללקוחותינו ואינו מהווה תחליף לייעוץ משפטי פרטני.

נשמח לעמוד לרשותכם בכל שאלה, הבהרה או עניין הנוגעים לעניין זה ובכלל.

אנו מאחלים לכם ולבני משפחותיכם קיץ שקט, בטוח ונעים.

שלכם – מחלקת דיני עבודה,

וקסלר ברגמן ושות', עורכי דין.